

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

Студеняк І.П./

2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи» для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 052 Політологія освітньої програми Політологія.

Розробники: Лендшел М.О., доцент, доктор політичних наук, професор кафедри політології і державного управління

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні

кафедри політології і державного управління

протокол № 2 від «24» вересня 2020 р.

В.о. завідувача кафедри Вегеш М.М.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 7 від «25» червня 2020 р.

Голова науково-методичної комісії Стряпко І.О.

© Лендшел М.О., 2020 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2020р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 105	1	1
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 7,5 аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4,5	1	1
	Лекції:	
	22	8
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	63	93

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи» є вивчення спільних та особливих характеристик процесу та результатів інтеграції центральноєвропейських суспільств до європейського політичного та соціально-економічного простору.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- **ЗК-1.** Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК-2.** Здатність фахово спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово у процесі наукової комунікації та досліджень.
- **ЗК-3.** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- **ЗК-4.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- **ЗК-5.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- **ЗК-6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- **ЗК-7.** Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
- **ЗК-8.** Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- **ЗК-9.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- **ЗК-11.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

2) професійних компетентностей:

- **ФК-1.** Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
- **ФК-2.** Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
- **ФК-3.** Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
- **ФК-4.** Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.
- **ФК-5.** Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.
- **ФК-7.** Здатність фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

Окрім того, вивчення вказаної вибіркової навчальної дисципліни дозволить здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з'ясувати сутність, змістовних співпадінь та відмінностей між класичними та сучасними теоріями, що пояснюють сутність європейської інтеграції, визначати основні передумови, етапи та процедур приєднання країн Центральної Європи до європейських співтовариств, систематизувати основні правові норми, які визначають і впливають на процес приєднання до ЄС нових держав-членів, оцінювати перспективи подальшого розвитку європейських співтовариств.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- OK.01. Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі
- OK.02. Теорія та методологія класичної та сучасної філософії
- OK.03. Презентація наукових результатів та управління науковими проектами
- OK 05 Сучасні інформаційні технології

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проектами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.	ПРН-1.
Використовувати державну та іноземну мову як усно, так і письмово на рівні, достатньому для ефективної професійної комунікації, розуміння іншомовних наукових текстів та підготовки фахових публікацій в Україні і провідних наукових виданнях світу.	ПРН-2.
Комплексно розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.	ПРН-4.
Знати на поглибленому рівні нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.	ПРН-5.
Комплексно розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.	ПРН-6.
Комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.	ПРН-7.
Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.	ПРН-8.
Фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.	ПРН-10.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
з'ясувати сутність, змістовних співпадінь та відмінностей між класичними та сучасними теоріями, що пояснюють сутність європейської інтеграції	ПРН-1
застосовувати методологію дослідження для аналізу регіональних суспільно-політичних процесів, а також застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань на семінарських заняттях і у подальшій професійній діяльності.	ПРН-2
аналізувати вплив інституційної кризи ЄС початку ХХІ століття на процес розширення європейської спільноти	ПРН-3
порівнювати позиції різних держав-членів ЄС щодо оцінки позитивних і негативних факторів розширення спільноти у регіоні Центральної та Східної Європи, факторів, які її визначають	ПРН-4
систематизувати основні правові норми, які визначають і впливають на процес приєднання до ЄС нових держав-членів	ПРН-5
оцінювати перспективи подальшого розвитку європейських співтовариств.	ПРН-6

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- екзамен;
- контрольна робота у письмовій формі;
- аналітичне есе;
- презентація результатів виконаної індивідуальної роботи студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях, написання аналітичного есе,

Форма модульного контролю: контрольна робота у письмовій формі.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
6	6	6	6	6	20		

T1, T2... - теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30
Есе	1	20
Модульна контрольна робота	1	50
Всього:	100	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Модульна контрольна робота складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше запитання покликане оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, перше запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 10 балів.

Друге запитання має на меті оцінити розуміння основних тенденцій єврорегіоналізованих процесів у різних країнах Центральної Європи, регіоні загалом. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, друге запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 15 балів.

Третє питання модульної контрольної роботи має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків студента з визначеної проблематики, третє запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 25 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до «Положення про порядок та методик проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре » (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Теорії європейської інтеграції

Поняття «федерації» яє форма децентралізованого державного устрою, за якої ознаки державного утворення притаманні як державі в цілому, так і її складовим частинам (штати, провінції, кантони, землі, республіки і т. д.), що вважаються суб'єктами федерації, а вищі органи як держави в цілому, так і суб'єктів федерації мають широку сферу власної виключної компетенції. Федералізм як принцип політичного і національно-територіального устрою держави, її політико-правова ідеологія. Підвиди федералізму.

Формування інтегративного та політичного федералізму у 1920-1930-х роках. Інтегративний федералізм про державу як основну причину гальмування економічного прогресу суспільства: А. Дандрьо, Е. Муньї, А. Марк, Д. де Ружмон. Політичний федералізм про створення федерації, яка б забезпечила їхнє примирення та відродження після катастрофи, до якої призвів націоналізм. Р. Арон, Р. Куденхове-Калергі.

Федералістські ідеї про європейську інтеграцію. Федералістський рух. Створення європейського федералістського руху. А. Спінеллі, Е. Россі. Маніфест з Ветонене. Формування ідеї Бенілюксу, «Сполучених Штатів Європи». Створення Ради Європи. Новий федералізм про реформування ЄС кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Зміст функціоналістського підходу до інтеграції Європи. Д. Мітрані про функції міжнародного співтовариства, мирного раціонального прогресу у міжнародних відносинах. Первинність економічної складової в інтеграції. Основні нововведення неофункціоналізму. Е. Гаас. Концепції «переливання» та екстерналізму як розвиток неофункціоналізму.

Концепції Європи «різних швидкостей» та «a la carte». Європа «концентричних кіл» (Ж. Делор, Е. Балладюр). Міжурядовий підхід у поясненні інтеграційних процесів.

ТЕМА 2. Передумови та опис процедури розширення Європейського Союзу на Схід

Передумови розширення Європейського Союзу на Схід. Передумови “східного розширення”. Поглиблення інтеграційних процесів у “старій” Європі. Розпад соціалістичного табору і демократизація регіону Центральної і Східної Європи (ЦСЄ). Проблема забезпечення безпеки і стабільності в ЦСЄ. Роль Вишеградської групи і Центральноєвропейської ініціативи (ЦЕІ). Зміст “Агенди – 2000”.

Причини розширення у регіоні Середземномор'я (Мальта, Кіпр). Турецьке питання.

Труднощі приєднання до ЄС країн Центрально-Східної Європи. Спад економічного зростання у результаті ринкової трансформації економіки і структурна відсталість економіки. Недосконалість системи публічного управління. Одночасність “поглиблення” і “розширення” інтеграції.

Процедура вступу до ЄС. Формування політики ЄС щодо країн ЦСЄ на початку 90-х років ХХ століття. Угоди про асоціацію. Процедура вступу: консультативний етап; оцінюючий етап; переговорний етап; ратифікаційний етап; імплементаційний етап. Зміст угод про торгівлю і співробітництво (початок 90-х років ХХ століття). Мета програми PHARE. Сутність Угод про асоціацію.

Формування Копенгагенських критеріїв членства в ЄС. Причини формування критеріїв членства в ЄС. Політичні критерії. Економічні критерії. “Членські” критерії. Методологія оцінки досягнення політичних критеріїв членства.

Реалізація основних етапів процедури вступу до Євросоюзу країнами Центральної і Східної Європи. Формування нової стратегії розширення під час самітів ЄС у Гельсінкі та Ніщі. Аналіз послідовності подачі офіційних заявок на вступ в ЄС країнами ЦСЄ. Підготовка “Білих книг”. Прийняття Програми про вступне партнерство. Рішення Гельсінкського саміту про різну «швидкість» інтеграції окремих країн ЦСЄ. Проведення переговорних конференцій. Підготовка, підписання і ратифікація угод про вступ. Проблеми інтеграції Болгарії та Румунії.

ТЕМА 3. Інституційна криза середини 2000-х років та дискусія з приводу майбутнього ЄС

Причини та процес обговорення проекту Конституції Європейського Союзу. Рішення Лакенського саміту про створення Європейського Конвенту (2001 р.). План політичної реформи Конвенту під головуванням В. Жискара Д'естена. Обговорення проекту Конституції під час Салонікського саміту 2003 року: дискусія з приводу збереження національного суверенітету.

Основні положення проекту Конституції Європи. Міжурядова конференція в Римі 15 жовтня 2003 року. Опонування проекту з боку Польщі та Іспанії, подальше врахування їх позицій у проекті. Підписання Конституційного Договору у Римі (29 червня 2003 року). Негативний результат референдумів у Франції та Нідерландах і призупинення конституційного процесу.

Прийняття Лісабонського договору (13 грудня 2007 року) як механізм врегулювання інституційної кризи в ЄС. Набуття чинності договором 1 грудня 2009 року. Основні нововведення: запровадження посади Президента ЄС та Вищого представника із закордонної політики і спільної безпеки; голосування кваліфікованою більшістю; посилення ролі національних парламентів; набуття чинності Хартією основних прав та інші.

Вплив інституційних реформ на процес розширення ЄС: підвищення рівня «жорсткості» критеріїв вступу для країн-претендентів; запровадження Статті 7 у Договір про заснування ЄС; підвищення ролі Ради ЄС у веденні переговорів із третіми країнами.

ТЕМА 4. Позиції держав-членів ЄС щодо будівництва відносин з країнами Східної Європи

Зниження рівня суспільного консенсусу щодо подальшого розширення у багатьох країнах ЄС всередині 2010-х рр. Інші перешкоди щодо розширення ЄС на Схід: міграція та перенесення виробництва; зростання міграції перенесення виробництва; зростання державних витрат; ймовірне зниження стратегічної дієздатності; уповільнення процесу прийняття рішень. Потреба пошуку компромісу між «поглинальною» та «інтеграційною» спроможністю.

Посилення середземноморського виміру Європейської політики сусідства (Франція, Італія, Іспанія, Португалія, Греція, Словенія, Кіпр, Мальта). Ймовірна негативна позиція Франції щодо розширення ЄС на Схід, фактор зв'язків з Росією.

Реалістична позиція Німеччини. Роль Німеччини щодо ініціювання Східного Партнерства як інструменту економічного співробітництва з регіоном. Фактор зв'язків з Росією.

Прихильність до ідеї розширення європейського простору Великої Британії на протипагу створенню потужних наднаціональних структур у Брюсселі і зміцненню впливу континентальних Франції і Німеччини. Інтерес щодо нарощування британської економічної присутності у Східній Європі.

Позиція центральноєвропейських країн щодо приєднання держав Східної Європи до ЄС: фактор економічних, безпекових інтересів, міжлюдських контактів. Сценарій «патронажу» над Східною Європою. Використання форумів Вишеградської групи для просування інтересів сусідніх держав. Лідерство Польщі на східноєвропейському напрямку. Інтереси Словаччини та Угорщини.

ТЕМА 5. Аналіз переговорного процесу та правової основи взаємодії країн Східної Європи та ЄС

Передумови та сутність політики сусідства ЄС. Причини формування нової політики ЄС щодо межуючих країн. Послання "Ширша Європа" Європейської Комісії (11 березня 2003 року): сутність та складові політики сусідства (стратегія; інструмент сусідства; основні напрямки співробітництва з країнами-сусідами). Послання Європейської Комісії "Прокладаючи дорогу інструменту добросусідства" (1 липня 2003 року): механізми та напрями розвитку транскордонного співробітництва між територіями ЄС та межуючих країн. Призначення двосторонніх Планів дій.

Диференціація держав в рамках політики сусідства. Створення Середземноморського Союзу та Східного Партнерства. Цілі країн Східної Європи в рамках участі у програмі «Східне Партнерство». Стратегія ЄС щодо Російської Федерації.

Сучасний стан відносин ЄС-Україна у контексті політики сусідства та Східного партнерства. Проблема різного розуміння терміну “інтеграція” європейськими та українськими урядовцями. Еволюція сприйняття в Україні політики сусідства ЄС. Політичні заяви ЄС з приводу подій осені 2004 року. Передумови підписання та зміст Плану дій «Україна – ЄС» (21 лютого 2005 року). Реалізація Плану дій (2005-2009 рр.). Надання Україні статусу країни з ринковою економікою. Участь України у спільній європейській політиці безпеки та оборони. Розвиток торгово-економічного, транскордонного, гуманітарного співробітництва. Реформування програми TACIS.

Порядок денний Асоціації Україна – ЄС (з 24 листопада 2009 року). Ініціатива Східного партнерства та Україна. Хід переговорів про підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Технічні та політичні аспекти процесу парафування та підписання угоди (2012 рік).

ТЕМА 6. Наслідки розширення ЄС у XXI ст. і подальші перспективи інтеграції

Плани ЄС щодо інтеграції країн Південно-Західних Балкан. Підписання угоди про вступ з Хорватією.

Східна Європа у зовнішньополітичних планах європейських країн. Відсутність консенсусу щодо довгострокових перспектив відносин з цим регіоном.

Залежність процесу розширення ЄС від внутрішніх інституційних перетворень. Наслідки економічної та фінансової кризи 2008 р. для перспектив розширення європейського єдиного простору. Вплив процесу формування спільної зовнішньої та безпекової політики на майбутні географічні межі об'єднаної Європи. Роль політичних та психологічних чинників: зростання популярності націоналістичних та популістських партій та рухів; євро скептицизм.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Теорії європейської інтеграції		4	4			8
Тема 2. Передумови та опис процедури розширення Європейського Союзу на Схід		4	4			9
Тема 3 Інституційна криза середини 2000-х років та дискусія з приводу майбутнього ЄС		4	4			10
Тема 4. Позиції держав-членів ЄС щодо будівництва відносин з країнами Східної Європи		4	4		20	
Тема 5. Аналіз переговорного процесу та правової основи взаємодії країн Східної Європи та ЄС		2	4			8
Тема 6. Наслідки розширення ЄС у XXI ст. і подальші перспективи інтеграції		2	2			8
Модульна контрольна робота	2		2			

Разом за модуль	105	20	22			63
Разом за семестр	105	20	22			63

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Теорії європейської інтеграції		2				7
Тема 2. Передумови та опис процедури розширення Європейського Союзу на Схід		2				10
Тема 3 Інституційна криза середини 2000-х років та дискусія з приводу майбутнього ЄС			2			10
Тема 4. Позиції держав-членів ЄС щодо будівництва відносин з країнами Східної Європи		2				30
Тема 5. Аналіз переговорного процесу та правової основи взаємодії країн Східної Європи та ЄС		2				30
Тема 6. Наслідки розширення ЄС у XXI ст. і подальші перспективи інтеграції			2			10
Разом за модуль	105	8	4			
Разом за семестр	105	8	4			93

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Теорії європейської інтеграції	2	
2	Передумови та опис процедури розширення Європейського Союзу на Схід	4	
3	Інституційна криза середини 2000-х років та дискусія з приводу майбутнього ЄС	4	2
4	Позиції держав-членів ЄС щодо будівництва відносин з країнами Східної Європи	4	
5	Аналіз переговорного процесу та правової основи взаємодії країн Східної Європи та ЄС	4	
6	Наслідки розширення ЄС у XXI ст. і подальші перспективи інтеграції	4	2
Разом		22	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Теорії європейської інтеграції	8	7
2	Передумови та опис процедури розширення Європейського Союзу на Схід	9	10
3	Інституційна криза середини 2000-х років та дискусія з приводу майбутнього ЄС	10	10
4	Позиції держав-членів ЄС щодо будівництва відносин з країнами Східної Європи	20	30
5	Аналіз переговорного процесу та правової основи взаємодії країн Східної Європи та ЄС	8	30
6	Наслідки розширення ЄС у XXI ст. і подальші перспективи інтеграції	8	10
Разом		63	93

6.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальна завдання студента з курсу «Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи» передбачає підготовку студентами презентацій на одну із запропонованих тем

Теми для презентацій:

1. Специфіка євроінтеграційних процесів у Польській Республіці до і після 2004 року.
2. Специфіка євроінтеграційних процесів у Чеській Республіці до і після 2004 року.
3. Специфіка євроінтеграційних процесів у Словацькій Республіці до і після 2004 р.
4. Специфіка євроінтеграційних процесів в Угорщині до і після 2004 р.
5. Специфіка євроінтеграційних процесів у Литовській Республіці до і після 2004 р.
6. Специфіка євроінтеграційних процесів у Латвійській Республіці до і після 2004 р.
7. Специфіка євроінтеграційних процесів у Польській Республіці до і після 2004 р.
8. Специфіка євроінтеграційних процесів в Естонській Республіці до і після 2004 р.

9. Специфіка євроінтеграційних процесів в Словенії до і після 2007 р.
10. Специфіка євроінтеграційних процесів в Румунії до і після 2007 р.
11. Специфіка євроінтеграційних процесів в Болгарії до і після 2007 р.
12. Специфіка євроінтеграційних процесів в Хорватії до і після 2013 р.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Методичне забезпечення:

1. Артёмов І.В.. Єврорегіональне співробітництво України: проблеми і перспективи / І.В. Артёмов, Н.О. Діус. Ужгород: ПП «Шарк», 2014. 368 с.
2. Європейський Союз: Словник-довідник / За ред. М. Марченка. К.: К.І.С., 2005. 142 с. (Інтернет-адреса:
<http://www.libr.dp.ua/misc/el/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%84%D0%A1.pdf>).
3. Лендшел М.О. Розширення та політика сусідства Європейського Союзу: навч.-метод. посіб. та матеріали до курсу / М.О.Лендшел. Ужгород: Видавництво «Мистецька Лінія», 2008. 284 с.
4. Мудрий Я. Словник-довідник термінів з європейської інтеграції /За заг.ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, Л. Прокопенка, О. Рудіка, В. Стрельцова. К.: «Міленіум», 2009. 588 с.

Основна література:

1. Айзінг Р. Європеїзація та інтеграція. Концепти дослідження ЄС // Європейська інтеграція / Р. Айзінг; уклад.: М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох; пер. з нім. М.Яковлева. Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2007. С.255-274.
2. Арах М. Европейский Союз: видение политического объединения : пер. с слов. / М. Арах. М. : Экономика, 1998. 466 с.
3. Гоці С. Урядування в об'єднаній Європі / С. Гоці ; пер. з італ. К.Тищенко. К.: К.І.С., 2003. 285 с.
4. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Д. Дайнен; Пер. з англ. К. : К.І.С., 2006. 693 с.
5. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. К. : НАДУ, 2009. 186 с.
6. Європейська інтеграція / Уклад.: М. Яхтенфукс; Б. Колер-Кох. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська Акад.», 2007. 394 с.
7. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. К. : НАДУ, 2009. 188 с.
8. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції / І.Ю.Матющенко, С.В. Беренда, В.В. Резніков. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 496 с.
9. Кіш Є.Б. Центральна Європа в сучасній системі єврорегіональної інтеграції: монографія; Нац. акад. наук України, Ін-т світової економіки і міжнародних відносин / Є.Б. Кіш. Ужгород : Ліра, 2008. 440 с.
10. Копійка В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навчальний посібник / В. Копійка, Т. Шнкарченко / за ред. Л.В.Губерського. Рек. МОН 2-ге вид., випр. і доп. К. : Знання, 2012. 759 с.
11. Регіональна політика Європейського Союзу: підручник / ред. В. Чужикова. К.:КНЕУ, 2016. 486 с.
12. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з Центральноєвропейськими сусідами. Інститут регіональних та євроінтеграційних досліджень "Єврорегіон Україна". К., 2004. 369 с.
13. Як працює Європейський Союз: Довідник інституцій ЄС. К: ТОВ "Легко інк", 2004. 52 с.
14. EU borders A Catalogue of Good Practices, https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/recot_crii_catalogue_0.pdf

15. Kish Y. Decentralization of Euro regional Co-operation on the Eastern Border of the European Union: Perspectives for Ukrainian Self-government, VIEŠOJI POLITIKA IR ADMINISTRATIVAS PUBLIC POLICY AND ADMINISTRATION 2019, T. 18, Nr. 2 / 2019, Vol. 18, No 2, p. 270–280

Допоміжна література

1. Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе / Ю.А. Борко. М.: Изд. Дом “Деловая литература”, 2003. 464 с.
2. Грицяк І. Європейське управління: теоретико-методологічні засади: монографія / І. Грицяк. К.: “К.І.С.”, 2006. 398 с.
3. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Д. Дайнен; Пер. з англ. К. : К.І.С., 2006. 693 с.
4. Европеизация и разрешение конфликтов: конкретные исследования европейской периферии /Б. Коппитерс, М. Эммерсон, М.Хейссен и др.; пер. с англ. М.: Изд-во «Весь Мир», 2005. 312 с.
5. Крушинський В.Ю. Європейський Союз: історія і сучасність: конспект лекцій / Ю. Крушинський. Київ: Інститут міжнародних відносин, 2000. 178 с/
6. Міжнародно-правові аспекти співробітництва Європейського Союзу з третіми країнами /Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2002. 200 с.
7. Політика європейської інтеграції : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Г. Воронкова та ін. ; Ред. В. Г. Воронкова ; МОН України. К. : Професіонал, 2007. 512 с.
8. Посельський В. Європейський Союз Інституційні основи європейської інтеграції / В. Посельський. Київ: “Смолоскип”, 2002. 168 с.
9. Світова та європейська інтеграція: Навчальний посібник / За заг. ред. Я.Й. Малика. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. 540 с.
10. Словник-довідник Європейського Союзу /Ред. Ю. Марченко. К.: К.І.С., 2001. 152 с.
11. Тодоров І. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти : Монографія / І. Тодоров. Донецьк : ДонНУ, 2006. 268 с.
12. Як працює Європейський Союз: Довідник інституцій ЄС. К.: ТОВ “Легко інк”, 2004.52 с.
13. Avery G.The Enlargement of the European Union / G. Avery, F. Cameron. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998.
14. Baun M.J. A Wider Europe: the Process and Politics of European Union Enlargement / M.J. Baun. Boston: Rowman & Littlefield Publishers Inc., 2000.
15. European Union Enlargement. A Historic Opportunity. Brussels: European Commission, 1999.
16. Holland M. European Community Integration / M. Holland. London: Pinter, 1993.
17. Mayhew A. Recreation Europe. The European Union’s Policy towards Central and Eastern Europe / A. Mayhew. Cambridge: Cambridge University Press, 1988.
18. Pinder J. The Building of the European Union / J. Pinder. Oxford: Oxford University Press, 1998.
19. Preston C. Enlargement and Integration in the European Union. London & New York: Rutledge, 1997.
20. The Expanding European Union; J. Redmond, G. Rosenthal (eds).. London: Harvester, 1994.
21. Roadway into the Future – Roadway to Europe. – Kyiv, Center for European and International Studies, 2003. –
22. 2004 European Union Accession: Implications for Ukraine’s Relations with its Central European Neighbours /East-West Institute and Institute for Regional and Euro-Integration Studies “EuroRegio Ukraine”. Kyiv: “K.I.S”, 2004. 332 p.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Довідник з європейської інтеграції <http://eu-directory.ea-ua.info/>
2. Європейський Союз (ЄС) - Представництво Європейського Союзу в Україні: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm.

3. Європейський Союз. Консолідовані Договори [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
[http:// eeas.europa.eu/.../06_consult_uk.pdf](http://eeas.europa.eu/.../06_consult_uk.pdf)
4. Представництво України при Європейському Союзі: <http://www.ukraine-eu.be/>
5. Eurostat: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>
5. General Report on the Activities of the European Union: <http://europa.eu/generalreport/7ю>
6. Official journal of the European Communities: <http://eurlex.europa.eu/JOIndex.do>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами(Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)